

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

1.ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

20.YY BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE AVRUPA

GENEL BİLGİ

18. YY(1700'lü yıllar) sonlarına doğru dünya tarihini etkileyen ; daha çok ekonomik ve siyasi sonuçları ağır olan iki önemli olay yaşanmıştır. Bunlar;

- 1789 FRANSIZ İHTİLALİ
- SANAYİ İNKILABI

FRANSIZ İHTİLALİ (DEVİRİMİ)

1789 yılında Fransa'da meydana gelen bir halk hareketidir / ayaklanmasıdır. Fransa, koyu bir monarşi ile idare edilmekte ve halk sosyal sınıflara ayrılmış olduğu için eşitlik yoktur. Yapılan savaşlar yenilgiyle sonuçlanmış ve halk ağır vergiler altında ezilmektedir. Yönetimden memnun olmayan halk, Aydınlanma düşünürlerinin etkisiyle krallık yönetimine karşı ayaklanmış, yaşanan ihtilal sonucunda monarşi yönetimine son verilmiş ve cumhuriyet ilan edilmiştir

Devrim sonucunda;

- Yeniçağ kapanmış ve Yakınçağ açılmıştır.
- Mutlak monarşi yıkılmış, cumhuriyet ilan edilmiştir.
- **Hürriyet ,Adalet, milliyetçilik , insan hakları, demokrasi, milli irade** gibi düşünceler ortaya çıkmıştır.
- Bu düşünceler önce Avrupa'da daha sonra bütün dünyada etkili olmuştur.
- **Milliyetçilik** düşüncesi çok uluslu imparatorluklarda azınlık isyanlarına ve parçalanmalara neden olmuştur.

Kolay Hatırlama: HAMİDE (Düşünce akımlarının baş harfleri)

FRANSIZ İHTİLALİ'NİN OSMANLI DEVLETİ'NE ETKİLERİ

OLUMLU ETKİLERİ:

Fransız İhtilali ile ortaya çıkan adalet, eşitlik, özgürlük, demokrasi gibi ilkeler Osmanlı

Devleti'nde de etkili olmuş, bu da demokratikleşme ıslahatlarının yapılmasını zorunlu kılmıştır. Bunları kısaca şöyle sıralayabiliriz.

SENEDİ İTTİFAK (1808):

Padişah II. Mahmut ve ayanlar (ileri gelen aydın kişiler) arasında imzalanan sözleşmedir. Sözleşmeye göre **padişah ayanların varlık ve haklarını tanıyacak, ayanlar da padişahın otoritesini tanıyacaktı**

Hatırlatma: Bu yönüyle Magna Carta'ya benzer

UYARI!!!: Bu sözleşme ile Osmanlı Devletinde ilk defa padişahın otoritesi sarsılmış ve yetkileri kısıtlanmıştır

TANZİMAT FERMANI (1839):

Gülhane Hatt-ı Hümayunu olarak da bilinir. Padişah **Abdülmecid** döneminde Gülhane Parkında ilan edilmiştir.

Amaç; Avrupa'nın Osmanlı iç işlerine karışmasını önlemek, milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak ve azınlıkların devlete bağlılıklarını arttırmaktır.

Maddeleri:

- Herkesin can ve mal güvenliği sağlanacak,
- Mahkemeler açık, yargılamalar adil olacak,
- Herkes gelirin göre vergi ödeyecek,
- Herkes kanun önünde eşit olacak,
- Özel mülkiyet hakkı verilecek,
- Askerlik zorunlu olacak ve belli bir süreyle sınırlandırılacak

Önemi:

1. Osmanlı Devleti'nde anayasal düzene geçişin ilk aşamasıdır.
2. Kanunun her gücün üstünde olduğu kabul edilmiştir. (Hukukun üstünlüğü ilkesi)
3. Batılılaşma hareketleri hız kazanmıştır.

İSLAHAT FERMANI (1856):

1853-1856 Osmanlı Rus (Kırım) Savaşı sonrasında düzenlenen Paris Konferansı sırasında ilan edilmiştir.

Amaç: Paris Konferansı'nda **Avrupalı devletlerin desteğini almak, Avrupalıların azınlıkları bahane ederek işlerimize karışmalarını önlemek ve azınlıkların devlete**

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

bağılıklarını arttırmaktır(Tanzimat fermanı ile hemen hemen aynı).

Maddeler:

- Müslüman olmayan halkın din ve vicdan özgürlüğü sağlanacak
- Azınlıkları küçük düşürücü deyimler kullanılmayacak (örnek:Gavur)
- Azınlıklar da devlet memuru olabilecek, kendi okul ve hastanelerini açabilecek
- Azınlıklar bedel ödeyerek askerlikten muaf olabilecek

Önemi: Islahat Fermanı ile azınlıklara yeni haklar ,tanınmış ve Hristiyan halka tanınan haklar genişletilmiştir

I.MEŞRUTİYET (1876):

Meşrutiyet, monarşi (krallık/padişahlık) ile yönetilen ülkelerde hükümdarın başkanlığı altında kurulan meclis yönetimine dayanan hükümet biçimidir.

Tanzimat ve Islahat Fermanlarının istenilen sonucu vermemesi, azınlıkların bağımsızlık hareketlerine hız vermesi ve Avrupalıların işçilerimize karışmaya devam etmesi üzerine Jön Türkler (Genç Osmanlılar)

olarak bilinen aydınlar, II. Abdülhamid'i meşrutiyeti ilan etmek şartıyla tahta çıkardılar. II. Abdülhamit tahta çıktıktan sonra **Kanunu Esasi** (anayasa) hazırlandı ve **meşrutiyet** ilan edildi. (1876)

Amaç; azınlıkların devlet yönetiminde yer almalarına imkân vererek, Avrupalıların işçilerimize karışmalarına engel olmak, azınlık isyanlarını sona erdirmek ve devletin dağılmasını önlemektir.

Bilgi: I. Meşrutiyetin ilanından sonra azınlık milletvekillerinin uzlaşmaz tutumunu ve devlet aleyhine olan çalışmalarını gören padişah II. Abdülhamit, **anayasanın kendisine verdiği yetkiye** dayanarak ve 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşını sebep göstererek meclisi kapattı ve meşrutiyete son verdi.

Önemi:

Türk tarihinde ilk defa **anayasal düzene** geçildi.

Yeni bir yönetim şekli olan **meşrutiyet** yönetimi uygulanmaya başlandı.

Halk ilk defa **seçme ve seçilme** yetkisini kullanarak yönetime katıldı. Halk tarafından seçilen **Meclisi Mebusan** ve padişah tarafından seçilen Meclisi Ayan adında iki meclis açıldı.

II. MEŞRUTİYET(1908):

Meşrutiyet yanlısı aydınlar **İttihat ve Terakki** adında bir cemiyet kurarak subaylar ve aydınlar arasında örgütlendiler. **Selanik'te** çıkardıkları isyan büyüyünce padişah II. Abdülhamit meşrutiyeti ikinci kez ilan etmek zorunda kaldı. Anayasa yürürlüğe girdi, meclis yeniden açıldı.(1908)

31 MART VAKASI(Olayı 13 Nisan 1909):

Meşrutiyet yönetimini istemeyenler 13 Nisan 1909'da (Rumi takvime göre 31 Mart) İstanbul'da çıkan ayaklanmadır. Bu ayaklanma aralarında M.Kemal'in de bulunduğu **Hareket Ordusu** tarafından bastırılmıştır .M.Kemal Kurmay Başkanı olarak Hareket Ordusu içinde yer almıştır.

Önemli: II. Abdülhamit tahttan indirildi V. Mehmet(Reşat) padişah oldu. Devlet yönetimine İttihat ve Terakki Partisi hâkim oldu.

OLUMSUZ ETKİLERİ: Fransız İhtilali ile ortaya çıkan özgürlük ve milliyetçilik gibi akımlar **Osmanlı Devleti** gibi çok uluslu devletlerde isyanlara neden oldu. Bu durum Osmanlı devletinde yaşayan azınlıkların bağımsızlık isyanlarına sebep olmuş , devletin parçalanma süreci hızlanmıştır. Milliyetçilik akımı ile Osmanlı'nın Balkan topraklarında Yunanistan (1829) , Sırbistan ,Romanya ,Karadağ(1878,Bulgaristan(1908), Bosna Hersek ve en son Arnavutluk(1913) bağımsızlığını ilan etti.

OSMANLI DEVLETİNİN PARÇALANMASINI ÖNLEMELİK İÇİN ORTAYA ÇIKAN FİKİR AKIMLARI (OSMANLILIK, TÜRKÇÜLÜK, BATILILIK,İSLAMCILIK)

Osmanlı Devletinin dağılmasını önlemek için devlet adamları ve aydınlar tarafından ortaya atılan kurtuluş çareleridir.

Osmanlılık: Osmanlı Devleti'ni oluşturan bütün milletleri adalet, eşitlik, hürriyet ilkeleri ile bir arada tutup Osmanlılık duygusuna sahip bir Osmanlı Toplumu oluşturmaya amaçlamıştır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

En önemli temsilcileri **Ziya Paşa, Mithat Paşa** ve **Namık Kemal**'dir. Balkan Savaşları sırasında Balkan milletlerinin isyan ederek Osmanlı'dan ayrılmasıyla geçerliliğini kaybetmiştir.

Meşrutiyetin ilan edilmesinde Osmanlılık düşüncesi etkili olmuştur.

İslamcılık (Ümmetçilik): Devleti ve milleti bir arada tutan en önemli bağın din olduğu düşünülerek tüm Müslümanları halifenin etrafında toplamayı amaçlamıştır.

Padişah Abdülhamit'in de savunduğu bu akımın temsilcileri **Mehmet Akif** ve **Sait Halim Paşa**'dır. I. Dünya Savaşında halifenin yayımladığı cihat ilanının yeterli ilgiyi görmemesi ve bazı Arapların aşiretlerinin isyanları üzerine önemini kaybetmiştir.

Türkçülük(Turancılık): Bütün Türkleri milli bir duygu ile birleştirerek tek bayrak altında toplamayı amaçlamıştır.

Özellikle II. Meşrutiyet döneminde milliyetçilik isyanlarına tepki olarak doğmuştur.

Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp önemli temsilcileridir.

??Bu akım özellikle Kurtuluş Savaşında milli birlik ve beraberliğin sağlanmasında etkili olmuştur.

Batıcılık: Osmanlı Devletinin Batı karşısındaki gerilemesine bağlı olarak **ilk ortaya çıkan akımdır**. Osmanlı Devletini kurtuluşunun tüm kurumları ve yaşam biçimiyle batılı bir devlet olmakla sağlanacağını savunmuştur.

??En önemli temsilcileri **Abdullah Cevdet** ve **Tevfik Fikret**'tir. Bu akım Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan inkılaplarda kendini

Fransa ve diğer Avrupa Devletleri de sömürgeler elde etme yarışına girdiler. Böylece **devletlerarası sömürgecilik yarışı** başladı.

Sömürgecilik: ülkenin kendi sınırları dışındaki topraklardan sosyal siyasal ekonomik kültürel açıdan çıkar sağlamasıdır. Şöyle düşünün sömürgecilik kocaman bir ahtapot kollarıyla zayıf ülkeleri sömürerek daha da kocaman hale geliyor.

→ **Sanayi İnkılabının Osmanlı Devletine Etkileri:** Osmanlı devleti Coğrafi Keşiflere ayak uyduramadığı için İpek ve Baharat yolları yeni ticaret yollarının bulunması ile önemini kaybetmiş, ticaret gelirlerini arttırmak için Osmanlı Avrupalı devletlere kapitülasyonlar vermiş borç para almış , alacaklar bizden borçlarını tahsis etmek için Duyun-u Umumiye'yi kurmuştur. Kolay Hatırlama: Babamızın herkese borcu var ödeyemiyor ,alacaklar babamızın maaşına el koyup borçlarını kendileri alıyor. Osmanlı ekonomisini bozan nedenleri kısaca şöyle sıralayabiliriz

- Coğrafi Keşiflerle ticaret yollarının değişmesi ile ipek ve baharat yollarının önemini kaybetmesi
- Avrupalı devletlere **Kapitülasyonlar**
- İn sınırsız verilmesi
- **Sanayi İnkılabı** ile Osmanlı ülkesinin Avrupalı devletlerinin pazarı haline gelmesi
- **4- Düyun-u Umumiye İdaresi** ile Osmanlının gelir kaynaklarına el konulması ??Osmanlı ekonomisinin en önemli gelir kaynaklarından biri olan ticaret yolları (İpek ve Baharat Yolu) Coğrafi Keşiflerle yön değiştirmiş ve Osmanlı Devleti büyük gelir kaybına uğramıştır.

ÖNEMLİ: Fikir akımlarının hiçbiri dağılmayı önleyememiştir

SANAYİ İNKILABI:

İngiltere'de 1750'li yıllarda buhar gücünün(**James Watt**) makineye uygulanması ile başlayan teknolojik gelişmelere denir.

İnsan gücünün yerini makine gücü aldı ve üretim hızlandı. Mallar seri ve ucuz olarak üretilmeye başlandı. Bu durum **hammadde ihtiyacı** ve **pazar arayışını** ortaya çıkardı. Bu da **sömürgeciliğin hız kazanmasına** neden oldu. Devletler ekonomik alanda birbirleriyle rekabete başladılar. İngiltere geniş bir sömürge İmparatorluğu kurdu. Ardından

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK VE ÖĞRENİM HAYATI

- Mustafa, 1881 yılında Selanik'te doğmuştur. Mustafa Kemal'in doğduğu ev Selanik Belediyesi tarafından müze haline getirilmiştir.
- Ali Rıza Efendi, 1871 yılında Zübeyde Hanım'la evlendi. Bu evlilikten Mustafa Kemal'in kendisinden başka 5 kardeşi oldu; Fatma, Ahmet, Ömer, Naciye, Makbule.
- Mustafa Kemal Latife Hanım'la evlenirken zamanın alışlagelmiş ört ve adetlerinin aksine nikâh törenine beraber katılmışlardır. Kadının aile ve toplum hayatındaki yerine büyük önem veren Mustafa Kemal yurt gezilerine esiyle birlikte katılmıştır.

Bilgi: Mustafa'nın yetiştiği aile oramı, küçük yaşta babasız kalması, karşılaştığı zorluklar ve Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu siyasi, askeri ve ekonomik durum onun iyi bir asker ve devlet adamı olarak yetişmesinde etkili olmuştur

ÖĞRENİM HAYATI/ OKUDUĞU OKULLAR

Annesinin isteğiyle **(1888) Mahalle mektebine** kısa süre giden Mustafa, eğitim hayatına **(1888) Şemsi Efendi Mektebinde** devam etmiştir. Mahalle mekteplerinden farklı olarak bu okulda, yeni öğretim metotları uygulanmakta; okumayı ve yazı yazmayı kolaylaştıracak araç gereçler kullanılmaktaydı.

Hatırlatma: Mustafa'nın eğitim hayatına böyle modern bir okulda başlaması yenilikçi, araştırmacı ve özgürlükçü bir kişilik kazanmasında etkili olmuştur Babasının ölümü üzerine Mustafa Kemal (7 yaşında iken) Annesiyle birlikte dayısının çiftliğine yerleşmiştir. Bu nedenle eğitimi bir süre aksamıştır.

Selanik Askeri Rüştîyesi (ortaokul) Selanik sokaklarında gördüğü üniformalı subaylardan etkilenen Mustafa **1893 yılında Selanik Askeri Rüştîyesi (ortaokul)** sınavlarına girdi ve sınavı kazandı. Mustafa'nın derste gösterdiği başarılarından etkilenen Matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey Kemal adını verdi. Mustafa Kemal'in matematiğe olan ilgisi

hayatının sonraki dönemlerinde de devam etti. Yazmış olduğu "geometri" kitabı bu ilginin en güzel örneğidir.

Hatırlatma: Mustafa'nın asker olmak için gizlice sınavlara girmesi ve kazanarak bu okula kaydolması onun kararlı ve idealist bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.

Manastır Askeri idadisine (lise) Mustafa Kemal, Selanik Askeri Rüştîyesini bitirdikten sonra, **1896 yılında Manastır Askeri idadisine (lise)** başladı. Mustafa Kemal derslerde gösterdiği başarıyla hem öğretmenlerinin hem de arkadaşlarının takdirini kazandı. Bu okulda sınıf arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyata ve hitabete ilgi duydu. Fransızca özel dersleri aldı. Tarih öğretmeni Kolağası Tevfik Bey'in tarih bilgisi onda tarih bilinci uyandırmıştır. İdadide başlayan bu tarih sevgisi hayatının sonuna kadar artarak devam etmiştir.

Hatırlatma: Bu okulda sınıf çavuşluğu ve müzakerecilik gibi görevler üstlenmesi liderliğini ve kendine olan güvenini gösterir

Harp Okulu Manastır Askeri İdadisini bitirdikten sonra 1899 yılında Harp Okulu'na girdi. 1902 'de Teğmen rütbesiyle mezun oldu.

Harp Akademisi: Harp Okulundan sonra öğrenimine İstanbul Harp Akademisi, kurmay sınıfında devam etti. (1902). 1905 yılında Harp Akademisinden Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu.

Önemli: İlk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya atandı.

NOT: Mustafa Kemal, Mahalle Mektebi ve Selanik Mülkiye Rüştîyesindeki eğitimlerini yarıda bırakmıştır/tamamlamamıştır

Hatırlatma: Atatürk'ün yetiştiği dönem içinde farklı özelliklerdeki okullar mevcuttu. Dini derslerin ağırlıkta olduğu mektep ve medreseler; Batı tarzı okullar, askeri okullar ve çeşitli meslek okulları vardı. Bunun yanında azınlık okulları ile yabancı okullar da faaliyetliydi. Bu okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim yapıyordu. Bu durum Atatürk'ün yetiştiği dönemde eğitim birliği olmadığını gösterir.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR VE KİŞİLER

M. Kemal'in kişiliğinin ve fikirlerinin oluşmasında, içinde bulunduğu çevrenin etkisi büyüktür. **Yaşadığı yerin konumu , sosyal kültürel yapısı Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında** önemli bir yere sahiptir. Yani Atatürk Selanik gibi batıya açılan bir şehirde değil de Anadolu' da bir kasabada doğmuş olsaydı belki de M.Kemal ve düşünceleri oluşmayacaktı.

Bunlar;

1- Doğduğu yer Selanik: Çok uluslu yapısı nedeniyle farklı fikirlerin ve birçok siyasal olgunun meydana geldiği, aynı zamanda ticari faaliyetlerin ve **kültürel etkinliklerin** yoğun olarak yaşandığı bir liman kentiydi. Mustafa Kemal'in çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği Selanik ve çevresi **Avrupa'daki gelişmelerden en çok etkilenen** bölgelerden biriydi.

2-Yaşadığı Dönemin önemli Olayları ve şahsiyetler : Fransız İhtilali ile ortaya çıkan **eşitlik, özgürlük ve milliyetçilik gibi fikir akımlarından** etkilenmiştir Mustafa Kemal, öğrenim hayatı boyunca bazı öğretmenlerinden önemli bilgiler edinerek geleceğe hazırlanmıştır, matematik dersini sevdiren **Yüzbaşı Mustafa Bey**(Ona Kemal adını vermiş,İştir.Yine aynı okulda **Fransızca öğretmeni Nakîyüddin Yücekök**, Mustafa Kemal'in bilinçli bir insan olarak yetişmesinde son derece etkili olmuştur.

Tarih Öğretmeni Kolağası Mehmet Tefik Bey de Mustafa Kemal'e , **millî tarih bilincini** aşılamıştır.

3-Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu durum:

Atatürk, gençlik yıllarından itibaren **Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve askerî sorunları** yakından takip etmiştir. Osmanlı Devleti'nin bu sorunları çözmesi

için çareler aramaya başlamıştır. Bu amaçla dünyada meydana gelen siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri araştırarak çözümler üretmiştir.

4-Bulunduğu şehirler ve yerler: Mustafa Kemal'in gerek öğrenci olarak (**Selanik, Manastır, İstanbul**) gerekse subay olarak (

Şam, Trablusgarp, Sofya) bulunduğu şehirlerde karşılaştığı durumlar ve yaşadığı olaylar fikir hayatının oluşmasında etkili olmuştur.

Önemli Not: **Selanik, Manastır, İstanbul ve Sofya** şehirleri Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşmasında büyük etkiye sahiptir.

Selanik günümüzde Yunanistan; Manastır Makedonya; İstanbul Türkiye; Sofya ise Bulgaristan sınırları içinde yer almaktadır. Bu şehirleri mutlaka harita üzerinde bulunuz.

SELANİK

- Selanik, Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda yer alan önemli bir kentiydi. (*Coğrafi konum*)
- **Ege denizi kıyısında yer aldığı için gelişmiş bir limanı vardı.** Ayrıca Osmanlı-Avrupa ticaretinin önemli noktalarından biriydi. **Kara, deniz ve demiryolu ulaşımı gelişmişti.** (*Kara ve demiryolu ulaşımı gelişmiş, canlı bir ticaret hayatı var*) Selanik'te, çoğunluğu **Türkler** olmak üzere **Rum, Bulgar, Ermeni, Yahudi ve Sırp**lar yaşamaktaydı. Farklı milletlerin bir arada bulunduğu bu şehirde, **çeşitli dillerde gazete ve dergiler yayınlanırdı.** (Çok uluslu yapı, *Etnik ve sosyal çeşitlilik, kültürel zenginlik, basın yayın hayatı gelişmiş*)

MANASTIR

- **Konsolosluklar ve ticaret şehri** Manastır, aralarında çekişme olan çeşitli din ve milliyetten insanları barındırıyordu. M. Kemal lise yıllarını bu şehirde geçirmiştir. 1897 Türk-Yunan Savaşında Osmanlı Devleti'nin savaşta başarılı olmasına rağmen barış masasında istediğini alamaması Mustafa Kemal'i derinden etkiledi. (*Diplomasi alanında da başarılı olma gereği*)

İSTANBUL

Osmanlı'nın başkentiydi olan İstanbul'da hem asker hem öğrenci olarak bulunmuştur. İstanbul'da Avrupa'dan gelen gazeteleri okuyarak Avrupa'daki gelişmeleri yakından takip etmiş, **Osmanlı'nın içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik sorunları** yakından görmüştür. Arkadaşları ile sık sık toplantılar düzenlemiş, ülke sorunlarını tartışmıştır. Arkadaşlarıyla gazete ve dergi çıkarmıştır.

SOFYA

Balkan Savaşları sonrasında 1913'te **Sofya Askeri Ataşeliğine** atanmıştır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

Sofya'da üst düzey yetkililerin de katıldığı toplantılarda **Avrupa devletlerinin temsilcileriyle doğrudan görüşme ve fikirlerini paylaşma** imkânı bulmuştur.

(*Diplomasi tecrübesi*) Bulgaristan'da kalan **Türklerle yakın ilişki kurmuş ve Türklerin yaşadıkları yerleri ziyaret etmiştir.**

(*Milliyetçilik, millet sevgisi*)

Bulgar Meclisinin toplantılarını takip etmiş, **meclis sistem** hakkında bilgi sahibi olmuş ve **demokrasi tecrübesi** edinmiştir.

5-Okuduğu yerli ve yabancı yazarlar: Atatürk etkilendiği fikir ve yazarlar **Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul ve Tevfik Fikret** ve Fransız yazarlar **Jean Jacques Rousseau, Montesquieu ve Voltaire**'dir.

Namık Kemal: "Vatan Şairi" olarak ünlenmiştir. Eserlerinde genellikle **vatan ve hürriyet** konularını işlemiştir. Yazdığı eserler Mustafa Kemal'i derinden etkilemiş ve onda **vatan ve millet sevgisinin** oluşmasında önemli katkıları olmuştur.

Mehmet Emin Yurdakul: Türkçülük akımını benimsemiştir. Eserlerinde özellikle **milliyetçiliği**, halkçılığı savunan şiirler yazmıştır.

Mehmet Emin Yurdakul, özellikle **millî kültür, millî birlik ve beraberliği** temel alan düşünceleriyle Mustafa Kemal'i derinden etkilemiştir.

Tevfik Fikret: Osmanlı Dönemi'nde yetişmiş şairlerden biridir. Özellikle 1897 Osmanlı – Yunan Savaşı'nın yaşandığı yıllarda yazdığı vatan ve millet şiirleri ile kısa zamanda büyük bir üne kavuşmuştur.

Tevfik Fikret **insan hakları, özgürlük ve çağdaşlık** gibi konularda Mustafa Kemal'i derinden etkilemiştir.

Ziya Gökalp: Eserleri ve görüşleriyle **Türkçülüğü** ve **Türk milliyetçiliğini** önemli ölçüde etkileyen toplum bilimci, yazar, şair ve siyasetçidir.

Jean Jacques Rousseau: **Millî egemenlik** düşüncesini ilk defa ifade eden Fransız düşünürüdür.

"Toplumsal Sözleşme" adlı eserinin sahibidir.

Ulus-devlet anlayışını benimseyen Rousseau, **millî egemenlik, hukuk devleti, toplumsal dayanışma ve milliyetçilik** gibi konularda Mustafa Kemal'i derinden etkilemiştir.

Montesquieu: Fransız aydınları arasında yer alan Montesquieu, yöneticileri halk tarafından seçilen yönetim biçimi olan **cumhuriyet idaresini** savunmuştur.

Voltaire ve Descartes: Aydınlanma Çağı'nın önemli düşünürlerinden olan Voltaire ve Descartes'in akli ve bilimi esas alan akılcı görüşlerinden etkilenmiştir.

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

İlk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya Kurmay Yüzbaşı olarak atandı.(1905) Suriye'de bulunduğu sırada yakın arkadaşlarıyla **Vatan ve Hürriyet Cemiyetini** kurdu. Selanik başta olmak üzere birçok şehirde cemiyetin şubelerini açtı.(Teşkilatçı yapısı)

31 MART OLAYI (1909)

13 Nisan 1909'da İstanbul'da meşrutiyet karşıtı bir ayaklanma çıktı. **31 Mart Olayı** adı verilen bu ayaklanmayı bastırmak ve düzeni sağlamak amacıyla **Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** olarak İstanbul'a geldi ve isyanı bastırdı. (*Rumi takvime göre 31 Mart'ta gerçekleşmiştir.*)

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911)

İtalya'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine gönüllü subay arkadaşları ile birlikte gizlice Trablusgarp'a gitti. Halkı örgütleyerek **Derne** ve **Tobruk**'ta İtalyanlara karşı başarılı savunma savaşları yaptı. Başarılarından dolayı Mustafa Kemal **binbaşı**lığa terfi ettirildi.

Önemli: Trablusgarp Savaşı, Mustafa Kemal'in **ilk askeri başarısıdır.**

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

I. Balkan Savaşı sırasında Gelibolu Yarımadası'nda Çanakkale Boğazı'nın korunmasında görev aldı. Bu görev esnasında bölgeyi tanıması onun Çanakkale Savaşlarında başarılı olmasında etkili olacaktır.

II. Balkan Savaşı sırasında **Bolayır Kolordusu** kurmay başkanı olarak görev yaptı. **Edirne**'nin geri alınmasında etkili oldu. (1913)

ÇANAKKALE CEPHESİ (1915)

19.Tümen Komutanı olarak Arıburnu, **Conkbayırı, Anafartalar**'da düşmana karşı büyük başarılar elde eden Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'nin bu cephedeki savaşı kazanmasında önemli rol oynadı.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8 DERS NOTLARI

Çanakkale Savaşlarında kazandığı başarılar onun askeri dehasının tüm yurttan ve dünyada tanınmasını sağlamıştır. Bu cephedeki başarılarından sonra **Albay**lığa yükselmiştir. Mustafa Kemal, "*Ben size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum.*" sözünü burada söylemiştir. Bu söz onun **vatanseverliği, liderliği ve askeri dehası** ile ilgilidir

KAFKAS CEPHESİ (1916)

Ruslara karşı mücadele verilen bu cephede **16.Kolordu Komutanı** olarak görev yaptı. Rusların elinden **Muş ve Bitlis**'i geri almayı başardı.

Tuğgeneralliğe yükselmiştir.

SURİYE CEPHESİ (1917)

1917 yılında Suriye'deki **7. Ordu Komutanlığına** atandı. Bir ara Alman komutan ile düştüğü anlaşmazlık sebebiyle istifa etmiş İstanbul'a dönmüştür. 1918 yılında tekrar 7. Ordunun bağlı olduğu **Yıldırım Orduları Grup Komutanı** olarak atanmış ve Halep'in kuzeyinde bir savunma hattı kurarak İngiliz kuvvetlerini durdurmayı başarmıştır.

KURTULUŞ SAVAŞI (1919-1922)

19 Mayıs 1919'da Padişah Vahidettin'in 9. Ordu Müfettişliği görevini vermesiyle Samsun'a çıkarak **Kurtuluş Savaşı'nı başlatmış ve zafere ulaştırmıştır.**

Kurtuluş Savaşı'nın her aşamasında Türk Milletine **liderlik** etmiş, Türk halkını düşmana karşı birleştirmiştir. (*birleştirici ve bütünleştirici oluşu*)

Başkomutan olarak orduyu yönettiği **Sakarya Meydan Savaşı** ve **Başkomutanlık Meydan Muharebesi**'ni kazanmıştır.

Türk milletinin **her alanda çağdaşlaşmasını hedef alan inkılapları gerçekleştirmiştir.**

ÜSTLENDİĞİ BAZI GÖREVLER

1. Harp Akademisi'nden **Kurmay Yüzbaşı** olarak mezun olması (1905)
2. Şam'daki **5. Orduya** atanması (1905)
3. Manastırdaki **3.Ordu**'da görevlendirilmesi (1907)
4. **Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** (1909)
5. **Trablusgarp**'ta görev alması (1911)

6. Sofya'ya **askeri ataşe** olarak atanması (1913)

7. Çanakkale Cephesi'nde **19.Tümen Komutanlığı** (1915)

8. Kafkas Cephesinde **16.Kolordu Komutanlığı** (1917)

9. Suriye Cephesinde **7.Ordu Komutanlığı** (1917)

10. **Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı** (1918)

MUSTAFA KEMAL'İN BAZI KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

- Vatan ve millet sevgisi
- İdealistliği
- Mantıklı ve gerçekçi oluşu
- Sabır ve disiplin anlayışı
- İleri görüşlülüğü
- Açık sözlülüğü
- Gerçekçiliği
- Çok yönlülüğü
- Öğreticilik yönü
- Sanatseverliği
- Yöneticiliği
- İnsan sevgisi
- Yaratıcı düşüncesi
- Liderliği
- Kararlı ve mücadeleci oluşu
- Planlı çalışması
- İnkılâpçılığı
- Birleştirici ve bütünleştirici oluşu